

Multivitaminové preparáty

Všeobecně známy Roboran

Doplňky stravy u exotických ptáků

Většina chovatelů právě prožívá nejhektičtější období celého roku. Ti zodpovědní přemýšlejí nad tím, jak by mohli ještě zlepšit podmínky chovu a zpestřit a obohatit ptačí jídelníček. Co všechno můžeme do stravy nebo do vody přidat? A jaký to má význam?

Vitamíny

Asi nejčastěji skloňovaným potravním doplňkem jsou vitamíny. Rozlišujeme vitamíny rozpustné ve vodě, které tělo umí celkem bez potíží kdykoli vyloučit, a vitamíny rozpustné v tucích, jejichž nadbytek tělo vyloučit neumí a kumulují se v játrech (A, D, E a K). Vitamíny jsou nezbytné pro řadu metabolických procesů v těle, podílejí se na metabolismu cukrů, tuků i bílkovin. Některé z nich si organismus umí vytvořit, na výrobu jiných potřebuje prekurzor – provitamin a některé musí přijmout v potravě hotové.

Vitamínů pro exotické ptactvo najdeme na trhu nepřehledné množství, ať už jsou to preparáty obsahující jediný vitamín nebo jejich směs. I když platí, že semena jsou na obsah vitamínů (především vitamínu A) velmi chudá, je také ale pravda, že je velmi lehké podáváním doplňků vitamíny předávkovat. Je vždy lepší a pro ptačí organismus přirozenější používat „přírodní doplňky stravy“ – pupeny, bylinky, rostliny, větve s kůrou,

pestrou směs zeleniny a ovoce, naklíčené nebo máčené zrní apod. – než uměle vytvořené syntetické preparáty. Vitamínové doplňky navíc ne vždy mají použitelné dávkování – například doporučení 1 kapka na 5 litrů vody pro chovatele, který má 10 andulek nebo jeden pár papoušků, je dost nepoužitelné (pokud nechce denně vylévat kvanta vody). Zvýšené riziko je u „multi“ preparátů, kdy jsou vitamíny zastoupeny v nějakém poměru, který ale není vždy ideální pro daný druh nebo dané období a hrozí lehce předávkování jednoho a poddávkování druhého vitamínu (nemluvě o tom, že někdy najdeme ve složení seznam i třeba šesti vitamínů).

Provitamíny

Provitamíny jsou látky, ze kterých si tělo umí vyrobit vlastní aktivní formu vitamínu v případě potřeby. Pro organismus je výhodnější přijímat provitamín bez rizika předávkování. Například vitamín A je obsažen především v živočišných tkáních a produktech, zatímco jeho provitamíny – karoteny jsou převážně rostlinného původu. Pro ptačí organismus je tedy mnohem přirozenější přijímat tento provitamín než aktivní formu vitamínu A, se kterou se v přírodě setká jen v omezeném množství a u které navíc hrozí předávkování a poškození jaterní tkáně.

Probiotika

Probiotika jsou živé organismy používané pro osídlení střev. Může jít o bakterie, ale také různé druhy kvasinek. Nově se souhrn střevní mikroflóry označuje pojmem *střevní mikrobiom* a ukazuje se, že složení střevní mikroflóry, typ a zastoupení jednotlivých bakterií a kvasinek má obrovský význam pro zdraví celého organismu, pro funkci imunitního systému, schopnost správně trávit a vstřebávat živiny apod. Probiotika pomáhají znovu nastolit rovnováhu střevní mikroflóry po jakémkoli narušení, ať už jde o důsledek stresu, špatné výživy, onemocnění, podávání ATB atd. Podávání probiotik má lepší účinek, pokud zároveň podáváme PREBIOTIKA. To jsou složky potravy (oligosacharidy), které podporují růst a aktivitu střevní mikroflóry v tlustém střevě (jde vlastně o jakousi potravu těchto bakterií a kvasinek).

Probiotika pro ptáky vyrábí několik firem a na trhu je jich dost značek. Stále se ale vedou polemiky, které bakterie jsou pro ptáky a papoušky zvláště vhodnou probiotickou kulturou. V podstatě v každém preparátu je jiný bakteriální kmen nebo jejich směs a je možné, že se postupem doby zjistí, že například eklektus by měl dostat jiné kmeny bakterií než ara.

Aminokyseliny

Je známo 20 základních aminokyselin, které působí jako stavební kameny bílkovin. Esenciální aminokyseliny jsou ty, které si organismus neumí sám syntetizovat a je odkázán na jejich příjem s potravou (pro nás esenciální aminokyseliny umějí syntetizovat rostliny a bakterie). U každého živočišného druhu se jedná o jiné aminokyseliny, navíc se liší jejich potřeba v různé fázi vývoje a růstu. U ptáků se jich uvádí jako esenciálních dvanáct. Esenciální aminokyseliny se v těle nekumulují ani neukládají a je tedy naprosto nezbytný jejich příjem potravou. I to je důvod, proč je pestrá a kvalitní strava základem dobrého zdraví.

Esenciální aminokyseliny jsou většinou přidávány do všech kvalitních dokrmovacích směsí, stejně jako do granulí pro papoušky. Jejich nedostatek se projevuje velmi obecnými klinickými příznaky a dá se jen těžko diagnostikovat jinak než důkladným rozбором krmné dávky a chovných podmínek daného ptáka. Při podávání kvalitní a pestré stravy se s jejich nedostatkem spíše nesetkáme.

Minerály

Potřebu příjmu minerálů si ptáci v přírodě většinou řeší požíváním jílu, okusováním specifických nerostů a pestrou stravou, která minerály obsahuje. V zajetí je možné ptákům nabízet minerální kameny, ale je vhodné přechít si složení, ujistit se, že je daný výrobek určený pro ptáky (minerální liz pro koně může vést u papoušků k otravě solí) a dbát na hygienu. Pokud takový kámen zplesniví, je znečištěn trusem nebo zbytky potravy, ptáci na něj sedají a pak ho žerou, je namístě pořídit nový.

Nejznámějším minerálem je vápník, jehož nedostatek u žaků je chronicky známý, a přesto se s ním velmi často setkáváme. U tohoto druhu je nutné zvážit, jakou část roku nebo dne tráví pták na slunci a kolik přijímá bílkovin v potravě. Žako, který bude zavřený v bytě bez možnosti pobytu venku nebo pod UV lampou a který bude překrmován bílkovinami (když on má tu sekanou tak rád), bude mít zcela jistě velmi nízkou hladinu Ca v krvi (až život ohrožující), i kdyby dostával vápníkové preparáty. Pokud se pták dostane na přímé sluneční světlo, neměl by potravní doplněk obsahovat vitamín D₃, protože ten si papoušek nasyntetizuje na slunci sám.

Pokud má chovatel problémy s vápníkem, i když dělá všechno pro správnou výživu, lze samozřejmě vápník přidávat v potravním doplňku (ať už jde o prášek do vody, na krmení nebo o roztok). Opět je ale dobré si před koupí zkontrolovat, jestli je pro nás dávkování reálné a jestli nejde o kombinaci vápníku a vitamínu D₃ – v tomto případě opět hrozí předávkování vitamínem D, zvláště u ptáků chovaných ve venkovních voliérách.

Imunomodulancia

Preparáty na podporu imunity mají většinou nespecifický účinek a většina z nich je založena na výtažcích hlívy ústříčné. Je možné je podávat v době rekonvalescence, před očekávaným stresem (např. výstavou) nebo po něm, v době, kdy předpokládáme útlum funkce imunitního systému. Pravděpodobně nejznámější Imunoglukan je k dostání ve formě tablet, sirupu (pozor na obsah cukru!) a nově je na trhu multivitaminový preparát s obsahem imunoglukanu přímo pro papoušky.

PVC

Velmi oblíbená je u chovatelů PVC, doporučovaná nestorem ptačí medicíny, panem doktorem Tukačem. Jde

o kombinaci tří preparátů: Promotor-L, Vigosine a Complejo B₈.

Promotor-L je tmavá tekutina s obsahem hydrolyzovaných kvasnic, aminokyselin a ve vodě rozpustných vitamínů. Nevýhodou je velikost balení, na trhu je nejmenší velikost 1 litr, což je při dávkování po kapkách trochu nepraktické. Na burzách ho můžeme koupit rozlévaný, ale pozor! Některé vitamíny jsou termolabilní a nestabilní na světle, může se tedy stát, že rozlévaný Promotor-L koupený v průhledné lahvičce, skladovaný v proměnlivých teplotách nebude mít vlastnosti originálu.

Vigosine je žlutá až oranžová tekutina obsahující výtažky rostlin, síran hořečnatý a karnitin. Karnitin je molekula zasahující do energetického metabolismu organismu, zlepšuje rekonvalescenci a podporuje chuť k jídlu. Pozitivně ovlivňuje metabolismus svaloviny, a to i srdeční. Pokud má tělo dostatek aminokyselin, umí si karnitin vyrobit v dostatečné míře a velmi rychle samo.

Complejo B8 obsahuje komplex B vitamínů (včetně B₁₅) a vitamín H. Jde o vitamíny rozpustné ve vodě, tedy lehce vyloučitelné a zasahující do obrovské škály metabolických procesů v těle.

BIOSKA SEDLČANY, s. r. o.

NABÍZÍ chovatelům, zemědělským podnikům a soukromým zemědělcům

PRO LÍHNUTÍ A CHOV DRŮBEŽE

- ▶ **Líheň BIOSKA W 1000**
automatická regulace teploty, vlhkosti a naklápění, kapacita 1008 ks
- ▶ **Líheň BIOSKA W 336**
automatická regulace teploty, vlhkosti a naklápění, kapacita 336 ks
- ▶ **Líhňě MONO PLAST 60**, kapacita 60 ks vajec
- ▶ **Líhňě MONO 50**, automatické, kapacita 48 ks
- ▶ **Automatické líhňě skříňové**
- ▶ **Tepelné zářiče Z 200, Z 300 a Z 500**
- ▶ **Elektrické kvočny KE 250 a KE 500/1**

Mono 50

Bioska W336

ZARUČENÁ LÍHNIVOST PROVĚŘENÁ TRADICÍ

Informace a objednávky ČR:

BIOSKA SEDLČANY, s. r. o., Havlíčkova 447, 264 01 Sedlčany, tel.: 00420 318 821 335, fax: 00420 318 821 426, e-mail: info@bioska.cz, www.bioska.cz

Zástupce pro prodej výrobků a náhradních dílů pro SR:

AG NÁRADIE-AGRODEAL, s. r. o., Bulharská 37/2, 917 01 Trnava, tel.: 335 531 501-5, p. Michal Švihorik – kl. 26

Humac zamíchaný v suchém zrní, papoušci i drobné exotické ptactvo jej tak bez problému konzumují

Tato trojkombinace v sobě kloubí důležité potravní doplňky, které ale tělo může vyloučit trusem a močí a v těle se nekumulují. Určitě ji lze použít v případě rekonvalescence nebo pokud nemůžeme s nemocným ptákem jet k veterináři hned. Nejde ale o všelék a rozhodně by ani oblíbené „PVC“ nemělo nahrazovat pestrou a kvalitní stravu!

Jak s tím vším naložit?

Každý chovatel zná svůj chov nejlépe. Není tedy dobré dát na módní trendy nebo na to, co dělá kolega, a v klidu a s rozmyslem analyzovat svoji konkrétní situaci.

Pokud máme ptáky chované bez přístupu slunečního světla, může být problém obsah vápníku v krvi a je potřeba na to myslet, event. krmnou dávku v kritickém období (před snůškou) o vápník doplnit.

Jestliže se potýkáme s nekvalitním větráním v chovném zařízení, nedokážeme vyloučit přítomnost spor plísní a tím trvalou zátěž ptačího organismu, nebo jsou ptáci vystaveni stresu (rekon-

Vápník s vitamínem D v kořence pro snadné použití

strukce, rušení, nový pták nepřivykly chovnému zařízení apod.), měli bychom uvažovat o podpoře imunitního stavu, event. doplňcích na podporu funkce jater (s obsahem výtažků rostliny ostropestřec mariánský) a o probiotických.

Když sáhne chovatel do svědomí a přizná si, že krmil větší množství slunečnice, než měl, ptáci neměli dostatek ovoce, zeleniny a chyběla pestrost v jídelníčku, dá se uvažovat o použití vitamínových doplňků.

Pokud chovatel krmí z velké míry granulami (a ptáci je žerou – je rozdíl, jestliže granule jen předkládáme nebo jestli je pták opravdu konzumuje), je absolutně nevhodné jídelníček obohacovat o vitamíny, minerály a aminokyseliny, a pokud by chtěl svým ptákům přece jen dopřát nějaký doplněk, může dodat probiotika.

Nicméně žádný preparát a doplněk stravy absolutně není schopn nahradit pestrou a kvalitní stravu. Papoušek, který bude žrát jenom slunečnici a bude zavřený ve sklepě, může dostávat kolik chce doplňků, a nikdy nebude v takové

Spirulina – bohatý zdroj bílkovin, vitamínů skupiny B, vitamínu E, betakarotenu a některých minerálů

kondici jako zvíře chované venku na dešti, slunci a větru, s možností proletu, s pestrým a kvalitním jídelníčkem bez jediného uměle dodaného vitamínu.

MVDr. Jana Leimerová

Veterinární ambulance U Svaté Barbory

leimerova@veterinazabreh.cz

ANKETA: Jaké doplňky stravy ve svém chovu používáte a proč?

Nicolas Corne – chovatel jihoamerických papoušků

Ve svém chovu doplňky stravy nepoužívám, protože v tom nevidím žádný užitek, pokud má papoušek vše, co potřebuje. Samicím, které mají dvě snůšky, přidávám pouze minerály, ale to je u amazonek velmi vzácné.

Jana Čubová – chovatelka arů a žaků

Doplňky stravy ve výživě papoušků moc nepoužívám. Jen opravdu velmi střídavě. Snažím se jít co nejvíce přírodní cestou bez chemie. Krmím co nejpestřeji. Máčím, klíčím ať mají spoustu organické potraviny v různém stádiu. K tomu divo-

1 kg 299 Kč

2 kg 499 Kč

Dokrmovací směsi pro papoušky

ENZYMY
PROBIOTIKA
BYLINKY

Variantha s vyšším obsahem tuku vhodná zejména pro arý

Sušené bylinky

ké byliny, trávy, pupeny, květy, jehličí... Z umělých přípravků občas používám pro žaky přípravek Calcivet k doplnění vápníku a D₃. Myslím, že hlavně hodně pohybu venku na sluníčku i dešti v kombinaci s pestrou stravou je pro papoušky nad hromadu chemie.

Jan Koubek – chovatel jihoamerických papoušků a kakadu

V současné době používáme pouze Humac natur exot, který sypeme na zrní, + Calci-lux od Versele laga. Jako doplněk a na zpestření používáme granule ZuPreem Fruit blend. Do vody občas přidáme jablečný ocet proti kokcidiím. Dříve jsme dávali i Promotor, ale od toho jsme upustili. Měli jsme pocit, že velice rychle na vodě vytvoří jakoby vrstvu, a porušení této vrstvy je viditelné. Dost často vrstva nebyla porušena, z čehož jsme usoudili, že ptáci vodu s Promotorem příliš nepijí. Jinak se snažíme krmit spíše přírodně, nakličovat zrní, nabízíme ovoce, zeleninu, vlašské ořechy a různé bobule z přírody, jako jsou šípky, hloh, aronie, jeřabiny, černý bez atd... Právě proto v poslední době umělé doplňky příliš nepřidávám. Samozřejmě jsme v průběhu dlouhých let zkoušeli prakticky vše, co se na trhu průběžně nabízelo, ale jsem spíš zastáncem přírodní cesty. Každému funguje něco jiného. Vzhledem k tomu, že se nám daří odchovávat, si stojím za tím, že ta cesta je správná. Někdo, kdo má zkušenost s doplňky a daří se mu, bude prosazovat to své. 100 lidí, 100 názorů a každému funguje něco jiného.

Martin Papač – chovatel australských papoušků a drobného exotického ptactva

Svým ptákům dávám z komerčních doplňků stravy Ferti-vit od Versele Laga kvůli lepší oplozenosti vajec. Dále dávám drobotině ob den do pití Acidomid jako

Zrní namočené 24 hodin ve vodě, vhodný doplněk stravy především v době chovné sezóny

prevenci před přemnožením bakterií a kvasinek. Při přepečování nebo při problémech pak Amivit. Jinak komerční doplňky nepoužívám. Ke krmení přidávám jako doplněk granule, kde by mělo být obsaženo vše, je zbytečné ptáky předávkovat doplňky navíc. Před hnízděním nabízím svým ptákům klíčenou pšenici a klíčené zrní.

Tomáš Strachota – chovatel australského exotického ptactva

Doplňky stravy, které používám, bych rozdělil na celoroční a závislé na období nebo situaci. Celoročně přidávám do vody Avidress Plus a Atemfrei od firmy Rohnfried. Tyto přípravky jsem začal používat po doporučení, jak bych mohl řešit nevelkou líhivost u zebříček. Po zvýšení vlhkosti a používání těchto přípravků mohu konstatovat zlepšení (nevím, jak velkou měrou se přípravky na zlepšení podílejí, ale jen proto, že díky nim ptáci získají vitamíny, které z normální stravy nemají šanci získat, je budu nadále používat). Vaječnou směs posypávám práškem Entrobac (od stejné firmy), který posiluje imunitu a zlepšuje střevní mikroflóru. Všechny tyto tři přípravky jsou primárně určeny pro holuby, proto je nutné rozumně přizpůsobit dávkování velikosti chovaných ptáků. Pokud se mi nějaký pták nezdá v kondici, separátně mu podávám Vigosine pro stimulaci chuti a zvládnání stresových situací nebo Complejo B₈ (oba přípravky do vody). Poslední, co bych rád zmínil a co považuji za doplněk stravy, je drceň semeneček, který přidávám do vaječné míchanice, a to hlavně před hnízdění sezónou pro lepší nabuzení. Ne všichni ptáci jej přijímají s chutí, proto je nutné vycpat jemnost nadrcení.

Anketu vypracovala: Bc. Petra Pelikánová
papouscipelikanova@gmail.com

Foto: autor

NOVÁ Exota

Časopis pro chovatele exotického ptactva

Vydavatel: Mgr. Jan Sojka
Zahradní 15, 783 35 Horka nad Moravou
e-mail: info@novaexota.eu
www.novaexota.cz, www.novaexota.eu
IČ: 73162086

Inzerce, objednávky a distribuce
Tel.: +420 739 009 276, +420 585 378 340

REDAKČNÍ RADA ČASOPISU Nová EXOTA

Šéfredaktor: Mgr. Jan Sojka

Zástupce šéfredaktora pro ČR
Mgr. Lubomír Tomiška

Zástupce šéfredaktora pro SR
Marek Buranský

ODBORNÁ REDAKČNÍ RADA

RNDr. Bc. Jaromír Vachutka
ptáci obecně a systematika ptáků

Ing. Josef Nožička
jihoameričtí papoušci

Petr Zeman
afričtí papoušci

Emil Antonín
australští papoušci, mutace

Milan Habrcetl
andulky

Bc. Martin Papač, Walther Wiener
genetika ptáků

Lubomír Veselý, Mgr. Radomír Veselý
kanáři, evropské ptactvo, kříženci

MUDr. Michal Straka, CSc.
drobní exoti

Jaroslav Němec
vodní drůbež

Zbyněk Laube
holubi a bažanti

Ing. Vladimír Vondra, Ing. Vít Vojtíšek
fotografie

MVDr. Lúbia Nečasová, MVDr. Jana Leimerová
veterinární poradna

ADRESA REDAKCE

Časopis Nová EXOTA
Zahradní 15, 783 35 Horka nad Moravou
Tel.: 739 009 276
e-mail: sojka@novaexota.eu
(na tuto adresu zasílejte své příspěvky do časopisu)

Grafický návrh: Časopis Nová EXOTA

Registrace: MK ČN E13209
ISSN: 1213 6549

Rozšiřují společnost:

PNS, a. s.
Mediaprint & Kapa, a. s.

Foto na titulní straně:

Amazoňan běločelý
(Amazona albifrons)
Foto: Martin Pelánek

Za obsah a původnost příspěvků odpovídá autor. Redakce si vyhrazuje právo na krácení či úpravu příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

www.novaexota.cz, www.novaexota.eu,
www.novaexota.sk

cs-cz.facebook.com/Nová-Exota-
časopis-124158380948808/timeline